

Kommunstyrelsen

Svar motion samordning våldsprevention

Förslag till beslut

Kommunförvaltningen föreslår socialutskottet föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. Anse motionen besvarad.

Ärendet i korthet

Vår Framtid via Lina Lindman har 2024-06-10 inkommit med motion om samordnande funktion för kommunens våldspreventiva arbete.

Motionen innehåller synpunkter och förslag på åtgärder. Nedan redovisas synpunkter och förslag från motion i kursiv text och efterföljande svar från social avdelning. Svaren har tagits fram i samråd med avdelning för säkerhet.

Förvaltningens övervägande

1. *Våld i nära relationer kostar samhället cirka 1 miljard kronor per år (Länsstyrelsen Västernorrland), består till största del av ekonomiska produktionsförluster, ohälsa hos individen samt stöd- och skyddsinsatser.*
2. *Sjukfrånvaron hos kommunanställda har ökat och det har medfört en merkostnad för kommunen samt att det innebär sämre folkhälsa för invånarna i Ånge kommun.*

Social avdelning svarar:

Våld i nära relationer är ett samhällsproblem och det påverkar inte bara de direkta parterna i relationen, utan också deras omgivning och samhället i stort. Våldet kan vara fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt eller materiellt, och drabbar människor oavsett kön, ålder, bakgrund eller socioekonomisk status. Det är dock vanligast att kvinnor utsätts av män i heterosexuella relationer. På individnivå innebär våld i nära relationer allvarliga konsekvenser för offrens fysiska och psykiska hälsa. Det kan leda till trauma, depression, ångest, låg självkänsla, och i värsta fall död. Barn som bevittnar våld hemma påverkas också djupt, med ökad risk för egna psykiska problem och våldsamt beteende senare i livet.

Ur ett samhällsperspektiv innebär våld i nära relationer stora kostnader, både ekonomiskt och socialt. Sjukvård, rättsväsende, socialtjänst och skyddade boenden belastas kraftigt. Samtidigt minskar människors tillit till samhällsinstitutioner när de upplever att deras trygghet inte garanteras. Det finns också en koppling mellan våld i nära relationer och andra samhällsproblem, såsom hemlöshet, arbetslöshet och missbruk. Att bekämpa våld i nära relationer handlar därför inte enbart om att skydda enskilda individer, utan om att bygga ett tryggare, mer jämlikt och hållbart samhälle.

Ånge kommun har sedan tidigare tagit fram och publicerat stödmaterial på kommunens intranät med syfte att sprida kunskap om våld för anställda inom kommunen samt stöd för chefer och medarbetare att upptäcka anställda och kollegor som kan vara utsatta för våld. Sidan på intranätet innehåller relevant och uppdaterat material och länkar även vidare till

Kommunförbundet Västernorrland och deras arbete med att samordna och stödja kommunernas arbete i aktuell fråga, se bilaga 1.

3. *Ånge kommun saknar en tydlig strategi kring våldsprevention. Ånge är den enda kommunen i länet som saknar kvinnojour, vilket ökar behovet av det våldspreventiva arbetet. Att arbeta våldspreventivt är att bredda bilden på vad våld innebär.*
4. *Om Ånge förväntas växa finns det risk för ett ökat våld och därför är det viktigt att socialtjänsten är redo för att kunna uppfylla sitt uppdrag.*

Social avdelnings svar:

För att motverka våld i nära relationer krävs ett brett förebyggande arbete, där skola, vård, rättsväsende och civilsamhälle samarbetar. Det handlar om att arbeta med normer kring kön och makt, tidig upptäckt av våld, stöd till utsatta och behandling av våldsutövare. Lagstiftning, utbildning och attitydförändringar är centrala delar i detta arbete.

Våldsprevention är inte enbart en socialtjänstfråga utan en folkhälsofråga så som motionen också belyser. I och med en ny socialtjänstlag som förväntas träda i kraft 1 juli 2025 ska socialtjänsten och kommunen arbeta mer främjande, jämställt och jämlikt samt förebyggande. Detta ansvar åligger alla kommunala verksamheter och inte bara socialtjänsten. Det förebyggande arbete är exempelvis det som bedrivs som informationssatsningar runt om samhället, skolor med mera. Det våldspreventiva arbetet, precis som annat stöd som ges i samhället, består av tre delar, *universellt, selektivt och indikerat*.



För att beskriva detta mer konkret används det våldspreventiva arbetet som exempel.

Det universella stödet kan vara information som är inriktad till allmänheten om våld i nära relationer, synliggöra kontaktvägar och vart man som utsatt kan vända sig för att få mer information och stöd. Samhället har en bra beredskap för detta och det bedrivs ett stort arbete både nationellt och regionalt i länet. Information som ges universellt sker inom socialtjänstens samtliga verksamheter, skolan, hälso- och sjukvård samt tandvård, familjerådgivning, föreningslivet, polis med mera. Stödet handlar dels om promotion dvs att främja god hälsa och utveckling för samtliga målgrupper, dels om prevention dvs. att förebygga ohälsa och olika former av problem, exempelvis våld i nära relationer.

Det selektiva stödet är riktade insatser som erbjuds till individer som är särskilt utsatta för en eller flera riskfaktorer att vistas i miljöer där det förekommer våld i nära relationer. Det kan exempelvis handla om att man som profession ställer frågan direkt till individer med ohälsa, inkomna orosanmälningar till socialtjänsten där det framkommer misstanke om våld eller iakttagelser. Samtliga invånare i Västernorrland har exempelvis tillgång till det stöd som ges på MIKA mottagningen och KAST mottagningen. Mikamottagningen vänder sig till personer, oavsett kön och sexuell identitet, som har erfarenhet av sex mot ersättning, att skada sig med sex och/eller varit utsatt för människohandel för sexuella ändamål. KAST står för "Köpare av sexuella tjänster" och är en verksamhet som ger stöd till personer som vill sluta köpa sex. KAST erbjuder rådgivning och individuella samtal.

Kommunförbundet Västernorrland samordnar det länsgemensamma stödet för invånare som utsätts för våld i nära relation men även för de som utövar våldet. Det är ett selektivt stöd som riktas till målgruppen. <https://vasternorrlandmotvald.se/> Västernorrlands kommuner bedriver också ett gemensamt projekt, Resurscentrum med fokus på stöd för personer som lever med hedersrelaterat våld.

Socialstyrelsen som myndighet arbetar aktivt med frågan och har tagit fram och nyligen reviderat flera kunskapsstöd som vänder sig till socialtjänst, hälso- och sjukvården och tandvården.

Det indikerade stödet är riktade insatser till individer eller grupper där problem har observerats. Det kan exempelvis handla om stöd och insats från socialtjänsten då det framkommit att en person utsätts för våld i nära relationer eller utsätter andra för våld. Insatserna som ges kan vara rådgivande och motiverande samtal, skyddat boende eller andra insatser med biståndsbeslut från socialsekreterare. Våld förekommer i alla kommunala verksamheter och det är därför viktigt att upptäcka och ge rätt insats i rätt tid. Den nya socialtjänstlagen öppnar upp för att ge insats i form av öppenvård utan biståndsbeslut men det är ett beslut som behöver fattas av kommunfullmäktige efter att social avdelning har utrett vilka insatser som ska ges utan behovsprövning. I dagsläget finns möjlighet att erhålla begränsade frivilliga insatser inom kommunens öppenvård.

För att kartlägga, screena, utreda och bedöma ärenden som rör våld i nära relation använder sig socialtjänsten av det material som publiceras av myndigheten Socialstyrelsen. Det finns ett gott utbud med material som exempelvis handböcker, föreskrifter, meddelandeblad och utredningsstöd. FREDA är ett manualbaserat stöd som socialtjänstens vuxenhandläggare använder sig av vid kartläggning, utredning och bedömning.

Idag finns i Ånge kommun ingen nedskriven kommunal strategi kring våldsprevention eller annan strategi om kommunens arbete med frågan. Däremot har en regional handlingsplan samt en länsstrategi tagits fram inom jämställdhet och arbetar man med jämställdhet så arbetar man automatisk våldspreventivt, se bilaga 2 och 3. En styrgrupp planeras att utsetts under våren/tidig höst 2025 och ett arbete kommer att påbörjas för att ta fram strategi för våldsprevention och ingår i samma ansvarsområde som folkhälsa, brottsförebyggande arbete, ANDT (Alkohol, narkotika, dopning och tobak). Arbetet samordnas av brottsförebyggande samordnare. Strategin bör innehålla insatser som är universella, selektiva och indikerade.

5. *Vår framtid yrkar att kommunen ska anlita en samordnare under socialtjänstens regi för våld i nära relationer. Samordnarens roll ska verka: rådgivande för socialtjänsten och avlasta i våldsärenden. Se över och ta fram adekvata rutiner för att motverka alla våldsformer i kommunen. Leda kommunens arbete kring våldsprevention. Sprida kunskap kring våldets aspekter och våldsprevention inom*

kommunens arbetsplatser, skolor och offentliga mötesplatser. Samverka med berörda aktörer för att öka tryggheten inom kommunen.

Social avdelnings svar:

Socialtjänsten besitter den kunskap som krävs för att arbeta med indikerat stöd till individer som lever i våld i nära relation, detta avser både barn och ungdomar samt vuxna. Socialtjänsten är med i en nationell kartläggning (NUSO) där man kartlägger förekomst av ärenden inom socialtjänsten, och där våld i nära relation samt om man som barn utsatts/bevittnat våld. Det ger socialtjänsten förutsättningar att målgruppsanpassa det selektiva och indikerade stödet så att det når individer på rätt sätt. I rollen som socialsekreterare har man utbildning och kännedom om våldets normaliseringsprocess och utveckling.

Det våldspreventiva arbetet har främst en universell och selektiv aspekt och är inte enbart en fråga för socialtjänsten utan en övergripande folkhälsofråga. De ärenden som är indikerade är en socialtjänstfråga och där finns den kompetens och befogenhet att hantera ärendena på ett korrekt och föredömligt sätt. Strategi för det våldspreventiva arbetet behöver därför tas fram tillsammans med kommunens samtliga verksamheter och vara en del av det brottsförebyggande och folkhälsosamordnande arbetet.

Bilaga 1. Kommunförbundets stöd till länets kommuner inom områdena Våld i nära relation samt hedersrelaterat våld och förtryck

Bilaga 2 Ett jämställt Västernorrland – en länsstrategi för jämställdhet 2024–2027

Bilaga 3 Regional handlingsplan för att motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Ånge kommuns vision

Vi är en plats för alla, med närhet till natur och gemenskap. Här ger näring och engagemang kraft till en levande bygd.

Fokusområde Hållbar vardag

Ärendet ligger i linje med fokusområde hållbar vardag.

Fokusområde Hållbar hälsa

Ärendet ligger i linje med fokusområde hållbar hälsa.

Fokusområde Hållbar gemenskap

Ärendet ligger i linje med fokusområde hållbar gemenskap.

Fokusområde Hållbar kompetens

Ärendet ligger i linje med fokusområde hållbar kompetens.

Fokusområde Hållbar natur

Ärendet ligger inte i linje med fokusområde hållbar natur.